

CSALÁDI KÉP

Szöveg: Zorándy Sára. Fotó: Sipos Dániel

A SZEREPLŐK: Goldmann Tamás (43),
Goldmann-né Fejér Hajnalka (34)
Goldmann Fanni (7), Goldmann Mátyás (2)

A HELYSZÍN: egy kis családi ház Pécs falusi hangulatú külvárosában, a kertben Andor, a komondor és Luca, a puli. Andor jó nagydarab, de Luca a kiszámíthatatlanabb. Tamás: „Andor hajléktalan.” Fanni: „Nem hajléktalan! Van hajléka!” Tamás: „Volt – csak hajléktalan volt.” Lucába pedig Hajni szeretett bele a vásáron.

SVÁJCI FRANK: A házat két éve vették, 11 millió forintért. Pont rosszkor vették, a nagy gazdasági válság előtt, amikor még jó magasak voltak az ingatlanárak. Kölcsönt is vettek fel (Tamás: „Talán hatvan éves koromra már miénk lesz.”) A ház jelenlegi értéke, a felújítás ellenére, 9 millió körül lehet, de a hitel most már 14. Hajnalka: „Ebbe nem kell belegondolni. Ez van, így van.” Amikor megvették volt egy első átalakítás, nemrég a szuterénre is jutott pénz, most már 80 négyzetméter, nem 55, ami már kevés volt két gyerekkel. Tamás könyvtársarkot szeretne lent, és a gyerekeknek lesz egy külön játszósobájuk, később megkaphatja az egyik gyerek hálószobának. Hozzáépítésen is gondolkodnak, de az inkább hosszú távú terv.

KAPCSOLATOK: Tamás szülei már túl voltak azon egyszer, hogy sikszét visz haza, Hajnalkát szeretettel fogadták. Több mint tíz éve ismerik egymást, kilenc éve vannak együtt. Egy családsegítő központban dolgoztak (Hajnalka: „Ő volt a főnököm.”), Tamás segített Hajnalkának feldolgozni az előző párkapcsolat végét, ő is mesélt az akkori magánéleti problémáiról. Tamásnak abból a kapcsolatból van egy nagy fia, Viktor, aki már 18 éves. Vele most épp nem tökéletes a kapcsolat, de Tamás is, Hajnalka is bízik benne, hogy hamarosan sűrűbben láthatják. Fanni teljesen odavan a bátyjáért, isteníti. Viktor gitározik és énekel egy rockzenekarban. (Tamás: „Fancsinak tetszik, hogy Vinci sztár.”)

MUNKAVÁLTÁS: Mikor összejöttek, nem maradhattak ugyanazon a munkahelyen, így inkább mindketten váltottak. Hajnalka a gyermekvédelembe ment át, Tamás pedig hajléktalanokat segítő szervezetben folytatta a munkát.

DOLGOZÓSAROK: A nappaliból leválasztott hálófülkében található egy kis dolgozósarok, ez képi az átmenetet az étkezőbe. Számítógép, és tele polcok: cd-k, cetlik, füzetek, mappák.

KADDIS: Tamás édesanyja két éve halt meg, Tamás mondta a kaddist apja kérésére a salgótarjáni zsidó temetőben. Furcsa érzés volt Tamásnak, aki akkortájt kezdett kicsit jobban érdeklődni a vallási identitás iránt, de csak ritkán járt el zsinagógába, oda is csak mert hívták, ha nem volt meg a minjan.

HÁZASSÁGI HIRDETÉS: Tamás nagymamája aggódott a lánya miatt, így ahogy nagykorú lett, az *Új Élet*ben jelentetett meg egy házassági hirdetést (Tamás: „Anyukám tényleg szép nő volt.”), ez 1965 körül lehetett. Édesapja most is zsidó körökben nézelődik, hátha talál valaki szimpatikusot, de inkább a jmpoint portálon mintsem az *Új Élet*ben.

EMLEKMÉCSSES GYEREK: Tamás anyjának a háború előtt volt egy testvére. Amikor a nagymama visszajött, mondták neki, hogy szüljön gyorsan még egy gyereket. Tamás: „Anyukám, ahogy mondják, az emlékmécsses gyerek.” 1947-ben született.

IKEA-KANAPÉ: Vikornak vették, neki is legyen hol aludnia, használta is jó néhányszor, nemrég került át a nappali falához, így most nem lehet kinyitni, vagyis csak úgy, hogy aztán át kellene mászni rajta, de mivel egyelőre úgy néz ki, Viktor nem alszik ott, több hely maradt az étkezőasztalnak. Ugyanakkor pár perc alatt vissza lehet csinálni az egészet.

SÓZSÁK: Tamás apai nagyapja kiskereskedő volt, elvették a boltját. Ortodox családban nőtt fel, tudott is imádkozni, de a háború után nem imádkozott többé. Szövegekkel foglalkozott. Az ötvenes években elnéztek hozzá, mondták, jó orosz szövegeteket kell hordani, nem ezeket a francia és angol szövegeteket. Tamás: „Erre az öreg mondta, majd ha az elvtársakon is az lesz, ő is ilyen fog árulni.” Akkor elvitték kicsit, talán megpofozták, de Tamás nem emlékszik pontosan, kicsi volt, amikor nagyapja mesélte, aki büszke ember is volt: nem vallotta volna be, ha nagyon megalázták volna. Fogadásból még hetven évesen vitt biciklin száz kiló sőt.

A FESTMÉNY: Tamás nagynénje, Ila, régebben tanítónéni, utána szociális munkás, nyugdíjas korában elkezdett festeni. Nem is olyan rosszul. Tamásék időnként kaptak tőle egy-egy képet, és amikor Tamás elnök lett, szervezett Ilának kiállítást a hitközségben. Eleinte ott húzták a szájukat, hogy az elnök valakije, de amikor meglátták a képeket, már nem zavarta őket, sőt, Ila a kiállítás alatt jó néhány képét el is tudta adni. A legtöbb képe Csehországhoz kötődik, oda jár még most is rendszeresen.

A BALESET: Tamás szüleinek volt egy csúnya motorbalesetük, anyja húsz éves se volt, apja alig 25. Anyjának amputálni kellett a lábát, apjának a bal lába térdben nem hajlik rendesen és 10 cm-el rövidebb. Tamás a baleset után egy évvel született meg. Édesapja villanszerelőként dolgozott a salgótarjáni kórházban, édesanyja ugyanott adminisztrátor volt. Tamás úgy érzi, a szociális pályát azért választotta, mert a szülei mozgássérültek. (Tamás: „Az első munkahelyem nem véletlenül a Mozgássérültek Állami Intézete volt.”)

SZÉDERTÁL ÉS HANUKIA: Tamásék nem tárgy-rajongók, alig díszítették a házukat. Itt-ott

találni Fanni által készített rajzot, és egyéb színes munkát, de nem sokkal többet. A hanukia egészen addig maradt a kis étkezőasztalon, amíg Matyi arrébb nem tette, a színes ceruzáihoz. A hálósobában, félig a függöny mögé rejtve még ott egy szédertál, a konyhában a hűtőszekrényen két hűtőmágnes, egy *hai* kéz, és egy izraeli zászló, de egyéb zsidósághoz kapcsolódó tárgyak nincsenek a lakásban. A két hűtőmágneset még 2004-ben vette Tamás Izraelben, ahol kint volt vezető-képzőn, pedig akkor még csak szoba sem jött, hogy valamikor elnöke lesz a hitközségnek.

SALGÓTARJÁN: Tamás és a nyolc évvel fiatalabb huga Salgótarjánban születtek, ott is jártak iskolába. A huga most is ott él, két gyereke van, és titkárnőként dolgozik egy iskolában. Tamás: „Az a Salgótarján tipikus szocialista város. Nagyon modern, akkoriban teljesen szocreál, a régi részeket, többek közt a központi zsinagógát, gondosan lerombolták. Gyökértelen egy hely.” Állítólag azért lett megyeszékhely, mert Rákosi onnan indult a salgótarjáni csatába. Tamás emlékszik még, gyerekkorában volt egy fa, most is megvan még, amit akkor Rákosi-fának hívtak. (Tamás: „Valami Nemzetek Fája.”) Rajta kívül a lakótelepen még egy zsidó srác lakott, azzal játszott, de a legtöbb barátja nem volt zsidó, és most sem az, sőt, Jászberényben, amikor tanítóképzőre járt, a kollégiumi szobatársai mind egyházi iskolából jöttek, még most is nagyon jóban vannak.

GYED: Hajnalka az utolsó heteket tölti otthon Matyival, márciusban visszamegy dolgozni. Gyermekpszichológus a gyermekvédelemben.

KAPOTT IDENTITÁS: Hajnalka: „Nem vagyok zsidó. Nem is gondoltam volna, hogy valaha bármi közöm lenne a zsidósághoz. Igazából ez a téma sohasem foglalkoztatott. Katolikus nevelést kaptam, de azóta már megvan a véleményem a világról, sokminden nem egyezik a katolicizmussal.” Amíg Tamást meg nem ismerte, Hajnalka nem is gondolta volna, hogy van antiszemitizmus a világban. Tamás világosította fel, hogy vannak olyan emberek, akiknek problémát okoz, hogy vannak zsidó emberek. Hajnalka Tamásra néz: „Sokáig nem hittem el neked...” Aztán a munka során, az új nevével már ő is tapasztalhatta. Egyszer nem találta alkalmasnak az egyik házaspárt az örökbefogadásra. Először csak általánosan szidta a cigányokat és a zsidókat az apaszerepre vágyó férfi, utána konkrétan megfenyegette Hajnalkát. A következő találkozásra Hajnalka egy kollegát is vitt, végül nem jött többet a házaspár.

ELSŐ MUNKA: Tamás a tanítóképző elvégzése után a Mozgássérültek Állami Intézetében Budapesten dolgozott. Onnan jelentkezett a szociális munkás szakra.

VÁLTÁS: Tamás decemberben váltott munkahelyet, addig a pécsi hajléktalanok 88 százalékáért felelős intézetet vezette. Most egy családok átmeneti otthonának a vezetője, ide olyan családokat fogadnak be, akik amúgy utcára kerülnének, vagy olyan anyákat, gyerekeikkel, akiket bántott a férjük. Lényeg, hogy a gyerek ne kerüljön gyermekvédelmi gondozásba.

INDIAI SÁL, RUHA: Hajnalka szereti az indiai dolgokat, egy mintás sállal fedték le az ágy melletti könyvespolcot. Hajni: „Érdekel a spiritualitás, a buddhizmus, a hinduizmus, minden ami ilyen keleti vallás, vagy életfelfogás.” A költözés során elég sok mindent kiszórtak, egyre inkább nem ragaszkodnak a tárgyakhoz, de a sál az megmaradt, ahogy a különleges indiai ruha is.

IZRAEL: Hajnalka nem szeretne Izraelbe költözni (Hajnalka: „Mereven elzárkózom tőle!”) Kivándorolni, nyaralni szívesen megy, de a lányát elképzelni sem akarja katonának. Idegen tőle az állandó készültség, a sok fegyver. Ha már, akkor inkább angol nyelvterületre menne: azt legalább már beszéli. Hajnalka: „Mondjuk Amerikába, nekik már nagyobb tapasztalatuk van bevándorlók-kal.” Tamás: „Hát Izraelnél biztos nem nagyobb.”

Hajnalka: „Nem, nem, az én életemben nem játszik olyan nagy szerepet a zsidóság. Akkor inkább ilyen kompromisszumos, semleges megoldás.” Kanada vezet jelenleg esetleges kivándorlási célországként, de maguk sem biztosak benne, hogy mennyire is gondolják komolyan. Tamás nem beszél nyelveket, Hajnalka beszél angolul, de ki tudja, hogy gyermekpszichológusként kapna-e munkát, főleg az elején. („Bár a munkámban főleg játszunk.”) Hajnalka egyszer már kapcsolatba lépett egy olyan irodával, ahol az ilyenben segítenek, és kiderült, hogy elvileg mindkettőjük szakmáját várják – többek közt Új-Zélandon. Tamás nem csak azért vonakodik, mert még nem beszél angolul, hanem mert ragaszkodik a magyar nyelvhez. Kérdés, hogy érti-e majd egy új nyelven a szóvicceket, élvezheti-e majd az irodalmát. Hajnit a nyelvnél inkább a rokoni kapcsolatok tartják itt: ott a huga Pesten, és él még a nagyanyja. De azért foglalkoztatja őket a külföldre való költözés.

GYEREKSZOBA: Fanninak emeletes ágy, világos fából, alatta íróasztal. Egyelőre Matyival egy szobában alszanak. Fanninak már felajánlották, hogy külön szobája lehet, a régi pincében, amit most alakítottak át: lett rajta nagyobb ablak, és most már házon belül is van lépcső lefele. A polcokon rengeteg társasjáték: Monopoly, Activity, Cluedo junior, Scrabble junior. Már jó néhány dolgot felvittek a padlásra. (Tamás: „Már egyszerűen nem lehetett elférni.”)

BABAHORDOZÓ: Hajnalkáék elkötelezett babahordozó használók. Külön befektettek Manduka-

hordozóba, ami Hajnalka szerint sokkal jobb mint az összes többi. A kötődő nevelést választották, de az otthon szülést, ami elvileg annak a része, majd csak akkor támogatják, ha már megvannak az ehhez szükséges életmentő felszerelések, és kialakult a bábák és az orvosok között egy normális együttműködés.

ELSŐ CSERKÉSZ: Kilencvenben indult a *Kadima* cserkészcsoporthoz, Raj Tamás vezetése alatt. Úgy indult az egész, hogy röviddel előtte Tamás kint volt Izraelben, ott megismerkedett több pesti zsidó sráccal, amikor Pestre került a Marczibányi téri Mozgássérültek Intézetébe, jobban megismerkedtek, ők mondták neki a *Kadimát*. Az első avatás Zánkán, a régi úttörőtáborban volt, egy hétvége alatt felkészítették őket. Tamásnak viszont egy nappal hamarabb kellett visszamenni vizsgázni a főiskolára, megoldották: öt egy nappal a többiek előtt avatták fel, így 1945 után ő lett az első zsidó cserkész Magyarországon. (Tamás: „Fura érzés volt.”)

ZSIDÓZÁS: Hajnalka: „Mióta vannak gyerekeim, azóta külön szempontot jelent, hogy nekik milyen jövőjük lesz mint zsidó apától születetteknek. Hiába én nem vagyok zsidó, de nekik ez egy tulajdonságuk – hitként nem tudom kezelni: ez egy veleszületett tulajdonság, olyan dolog, amin nem lehet és nem is kell változtatni, és el kell fogadni, ami nem könnyű egy olyan társadalmi többségben amelyik nem zsidó. És attól lehet így félni, hogy például az előző helyen, ahol laktunk, a kisgyerekek ott szaladgáltak a játszótéren és szidták a zsidókat. Én meg az ilyen gyerekek közé engedem az én gyerekeimet.”

VALLÁS, VAGY...: Hajnalkának gond volt hova tenni a vallási és a származási részt. „Nem minden zsidó vallásos, időbe telt, mire ezt elrendeztem a fejemben. És mégis, azok a zsidók is akik nem vallásosak, nekik is milyen fontos a zsidóság, holott magyarok.” Tamás családját jó példának tartja: az apja ateista, az anyja ünneptartó ateista. Hajnalka: „Ez meg külön vicc: hogyan?” Tamás: „Miért, a karácsonyt is megtartod.” Hajnalka: „Én hiszek Jézus születésében.”

SZEREPOSZTÁS: Egyetértenek, hogy Hajni a praktikusabb, és a hangosabb is. Viszont Tamás csendes, de erős. Mostanában beszélgettek arról, hogy a kapcsolatukban hogy is van a szereposztás, ki hogyan oldja meg a konfliktushelyzetet. Viktor, Tamás nagy fia az előző kapcsolatból, mostanában nem jön túl gyakran, alig ismeri Matyit. Hajni ez esetben hajlamosabb lenne a dinamikus lépésekre, Tamás viszont türelmesebb (Tamás: „Eljön az az idő, hogy magától jön.”) Hajnalka gyerekpszichológus fejjel tudja, hogy igaza van, de közben úgy sajnálja a mostani helyzetet.

ELNÖKSÉG: Tamás sokáig az apjától, nagyapjától örökölt vallási cinizmussal szemlélte a vi-

lágot. Amikor Pécsre került, Hajnin keresztül ismerte meg a rabbi feleségét. Ő kérte meg Tamást, hogy ugorjon be, ha nem lenne meg a *minjan*. Tanulni nem volt igazán ideje, de annyit megtett a közösségért. Országos ügy lett 2009 augusztusában, hogy az előző elnök egy benzinkútnál nem tudott ellenállni egy pénztárcának. Szeptemberben már új elnököt kerestek, és Tamás becslése szerint a pécsi zsidók nagy százaléka már igen idős. Tamás: „Nem tudom, hogy, de valahogy egyszer csak valakinek az eszébe jutottam.” Fialtal is volt, el is járt, és még vezetői tapasztalata is volt: egy hajléktalanellátás ügyeiért felelt, az elején mégsem tudta, mit kezdjen ezzel a felkéréssel. Az előjáró, dr. Stark András, akkor azt mondta, hogy ez egy segítő feladat. Azért néha Hajnalka nem örül annak, hogy mennyi időt van el ezzel, ugyanakkor megtiszteltetésnek érzi.

HAJLÉKTALANSZÁLLÓ VS HITKÖZSÉG: Egy egyház rangja más, úgy tapasztalta Tamás, nagyobb tiszteletnek örvend. Tamás: „Azért az egy teljesen másfajta kommunikáció. Ahhoz képest, hogy arra jóval büszkébb vagyok, amit a hajléktalanokért tettem, amikor megjelenek mint elnök, akkor van külön köszöntés, ilyenek – ettől mindig zavarban vagyok.”

FANNI ÉS MÁTYÁS: Hajnalka a Goldmann mellé régi zsidó neveket választott volna („Salamont, Sárát”), de Tamás hallani sem akart róla: már bőven elég a Goldmann, ne súlyosbítsák. Végül Hajnalka jött haza a Fanni névvel, ami Tamásnak is tetszett, mert Fanni napon kérte meg Hajnalka kezét, Tamás hozta a Mátyást. (Tamás: „Elég az Ótestamentumból.”)

KÜLÖNBÖZŐ ELEMEEK: Fanninak elég erős zsidóságtudata van mióta Tamás elnök lett. Ő találta ki, hogy szeretne menni a rabbihoz tanulni. Tamásék azt a nevelési elvet követik, hogy megmutatják a gyerekeknek, hogy mi van a világon, és majd ők eldöntik. Hajnalka: „Fanninak, ha annyira zsidó akar lenni, akkor be kell térnie majd még ügyis.” A gyerekek nincsenek megkeresztelve, de azért a karácsonyra készülnek, Fanni tudja is, hogy a katolikusok ilyenkor mit ünnepelnek. (Hajnalka: „Tisztában van a Jézus jelentésével.”) Egyelőre megvannak egymás mellett a különböző elemek, Fanninak a legjobb óvodai barátnője hittanra járt, Fanni pedig zsinagógába, ezt a szülők is tudták, nem volt szempont.

ISKOLAVÁLASZTÁS: Tamásék nagyon tudatosan választottak, és nem is iskolát, hanem tanítót. Tamás meglátogatta az összes tanár óráját, egyszerűen bekéredzkedett, néha ismerős révén, néha az igazgatót kérte meg, valahogy mindig sikerült. Kocsival viszik-hozzák Fannit, de megéri, mert nagyon jól érzi magát a suliban. Tamás:

„Olyan a tanítónéni, hogy bár vannak ilyen tanítónénis pillanatai, ugyanakkor el tudnád képzelni, hogy megiszol vele egy sört.”

A LOJALITÁS ZÁLOGA: Tamás a kollegáitól kapott egy bögrét búcsúajándékként, a hajléktalanszálló logója van rajta. Egy görbe csík egy egyenes mellett: aki segítségre szorul, megkapaszkodhat a másikban. A bögrén: „A Lojalitás Záloga.” Tamás: „A vezetők mindig azt szeretnék, hogy a dolgozók támogassák őket mindenben. Amikor aztán van egy olyan, hogy a fizetésüket nem harmadikán kapják, hanem tizedikén – ami persze kellemetlen, de túl lehet élni, és ilyenkor elkezdnek morogni, akkor a vezető felveti, hogy ilyenkor hol van a cég felé a lojalitás.” Ezt kifigurázva kapta a bögrét, amibe tettek hajléktalanigazolványt is Tamás számára.

GREIFBÓL GOLDMANN: Tamás nagypapa születési neve Greif József. Falun volt állami gondozásban, a Goldmann hozta ki és fogadta örökbe, amikor elvette József édesanyját. Addig azért volt állami gondozásban, mert édesanyja és édesapja elsőfokú unokatestvérek voltak, így a házasság is ki volt zárva. Amikor Goldmann megtudta, hogy feleségének van már gyereke, azonnal magához vette, addigra már iskolás volt. Tamás: „Nagypapa érdekes figura volt. Nagyon sok nője volt, imádott motorozni, erős volt, nagyon barátságos. Mindezt úgy képzeld el, hogy egy fejjel alacsonyabb volt, mint én.” Ettől függetlenül Tamás érzi az apján és a nagybátyján, hogy nagyon sok mindenért haragudtak rá. Nem biztos, hogy nagyon jó apa volt. (Tamás: „Mint nagypapa tökéletes volt!”)

CIGÁNY: Tamást lehetne cigánynak is nézni: fekete haj, kreol bőr, sötét szem, erős arcvonások. Hajnalka, amikor elkezdtek együtt dolgozni, még azt hitte, hogy az, és nem ő az egyetlen. Mint szociális munkás már beszélt többször kliensekkel, akik csak annyit mondtak: „Tudja ezt maga!” Amikor azt hiszik, cigány, az inkább segít. Tamás: „Ez a közösséget viszont megviselte, fel is lettem jelentve, hogy nem is vagyok zsidó, hanem cigány...” De nézték már arabnak is. Szerencsére soha semmi sem történt, de félni már félt. Egy alkalommal Pesten egy csapat bőrfejűvel sétált szembe, gondolta, ha átmegy a másik oldalra, az még rosszabb. Átsétált a csapaton, ők sem tudtak mit kezdeni a helyzettel. Szinte ahogy kijött, ötven méteren belül igazoltatni akarta egy rendőr. Tamás, életében először, azt mondta: „Ezt most nem.” és hátramutatott. Úgy tűnik a rendőr is belátta a helyzet abszurditását, mondta: „Jó.”

PIRI NÉNI: Goldmann József nagypapa két nővel élt, teljesen nyilvánosan. Volt a felesége,

Margit mellett egy Piri néni, aki még túl is élte Margitot. Tulajdonképpen mindenki szerette Piri nénit, csak a helyzet volt különös, Tamás apja és nagybátyja nehezen tudták megemészteni. Piri néni mégis családtagnak számított, halála után néhány dolgot a fiúkra hagyott, saját gyermeke nem volt. Annak ellenére, hogy Piri néni nem volt zsidó, Tamás nagypapa nehezen fogadta el, amikor Tamás bemutatta neki a nem-zsidó élettársát, a Hajnalka előtti komoly kapcsolatát. Hajnalkát már nem ismerhette meg. Hajnalka: „És a temetésen sem lehettem ott.” „Igen, ez az örök vétkem.” Pont a Piri nénire való tekintettel, Tamás úgy érezte, hogy talán nem az a legjobb alkalom, hogy bemutassa az új feleségét, mert többek között Piri néni még akkor nem is tudta, hogy a másik kapcsolatnak vége.

MAI MAGYAR HELYZET: Hajnalka nem szeretet politikálni, de úgy érzi, most nem a szabadság és a nyitottság felé mennek a dolgok. Hajnalka: „Amikor a gyerekek jövőjét nézem, nem vagyok nyugodt.” Nagyfokú hátrányos megkülönböztetésektől, atrocitásoktól tart. Úgy érzi, magát meg tudja védeni az ilyenektől, de nem lehet mindig ott mellettük. Hajnalka: „Tamás szokott riogatni.” Tamás: „Én csak felhívom rá a figyelmét, hogy mik vannak.” Tamás abban reménykedik, hogy a Jobbikos helyzet magától marginalizálódik, és majd nem kell vele foglalkozni. Nem tudja eldönteni, hogy mennyire veszélyes a helyzet. „Egyik pillanatban azt gondolom, hogy igen, a másik pillanatban azt, hogy nem.”

ELÉGEDETTSÉGI INDEX:

TAMÁS: „Hetes. Inkább elégedett vagyok, még annak ellenére is, hogy most volt ez a munkahelyváltás. De amúgy nem tudnám hirtelen, hogy mi a hét és a nyolc között a különbség. A legfontosabb, a család, az jó. A karrier is jó, az általános hangulat kevésbé.”

HAJNALKA: „Ha végiggondolom, hogy mennyire lehetek elégedett, akkor a magánéletem tizes, a szakmai életem az nyolcas, mert még van hova fejlődni. És igazándiból ettől függetlenül kezelem, hogy mi van a politikai életben. Ez az én egyéni érzésemet nem befolyásolja. Mi így jól vagyunk, nyolcas. Alapvetően optimista vagyok, bár látom a negatív dolgokat a világban.”

FANNI: „Ötös. Mert anyu alig enged meg valamit. Például, hogy járjak néptánra. Hajnalka: „A tanítónéni nem javasolta, hogy elsőben túl sok mindent csináljanak iskola mellett, és Fanni a kézilabdát választotta, régebben néptáncolt is, de mindig olyan fáradt volt. Fanni: „Nem voltam fáradt! Nem-vol-tam-fá-radt!”